

- підвищувати фондівдачу та продуктивність праці на підприємстві;
- підвищувати якість ремонтів.

Список використаної літератури:

1. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств / О.Г. Біла // Фінанси України. – 2007. – №4. – с. 112-118.
2. Левицька Н.В. Ефективність використання основних засобів / Н.В. Левицька // Податкове планування. – 2009. – №3. – с. 45-51.
3. Романів С. А. Методичні особливості аналізу використання основних засобів на підприємстві / С. Романів, Н. Івануса // Економічний аналіз. – 2008. – № 2 (18). – с. 279-281.
4. Череп А.В. Ефективність використання основних засобів підприємства / А.В. Череп // Держава та регіони. – 2009. – №6. – с. 221-215.

*Гавриш О.Ю., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., доцент Голяш І.Д.*

ВИТРАТИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Практика господарювання на вітчизняних підприємствах указує на те, що витрати є суто об'єктом обліку, тоді як ринкові умови вимагають обов'язкового розгляду їх як об'єкта управління.

Дослідженню витрат в системі управлінського обліку на даний час почали приділяти особливу увагу. Цим питанням присвятили свої праці такі науковці, як Воронова Е.Ю., Голов С. Ф., Карпенко О.В., Лебедев В.Г., Нападовська Л.В. тощо. Незважаючи на значні досягнення в теорії обліку, залишається ще багато недостатньо досліджених питань, які стосуються ефективності менеджменту на підприємстві. Тому управлінню витратами, починаючи з процесу логістики матеріальних ресурсів та закінчуючи збутом і визначенням фінансового результату, доцільно приділити більше уваги. Крім того, теоретичні напрацювання слід впроваджувати на підприємствах, пристосовуючи їх до особливостей національної економіки.

Питання, які стосуються ефективності процесу управління актуальні для будь-якої системи господарювання, оскільки основною метою діяльності промислових підприємств є отримання максимального прибутку, а можливості його одержання обмежені, з одного боку, витратами виробництва, а з іншого – попитом на виготовлену продукцію. Вважаємо, що про-

цес управління витратами має базуватися на якісній та своєчасній облікової інформації, сформованій в обліковій системі підприємства.

Управлінський облік забезпечує підприємство обліковою інформацією для досягнення максимального ступеня ефективності виробництва продукції (робіт, послуг). Об'єктами управлінського обліку є поточні та інвестиційні витрати, результати діяльності підприємства загалом і за окремими підрозділами, внутрішнє ціноутворення у поєднанні із зовнішньою ціновою політикою, кошторисне планування, управлінська звітність і внутрішній контроль.

У системі управлінського обліку, в першу чергу, опрацьовується інформація про витрати як визначальні об'єкти, що групуються за видами, місцями виникнення та центрами відповідальності.

Місцями виникнення витрат є структурні підрозділи, в яких відбувається первісне споживання виробничих ресурсів. Мету управлінського обліку можна сформулювати за трьома напрямками:

1. визначення, облік і калькулювання витрат;
2. прийняття рішення на основі економічного та ситуаційного аналізу;
3. планування і контроль за виконанням кошторисів витрат.

Система управління витратами на виробництво передбачає:

- нормування та планування витрат за видами, за центрами відповідальності та місцями виникнення;
- облік витрат;
- контроль витрат;
- регулювання витрат та прийняття управлінських рішень.

Одним із найпростіших методів управління витратами є метод калькуляції собівартості. У цій системі застосовують поділ витрат на прямі та накладні. У свою чергу, прямі витрати відносять на собівартість продукції, а накладні розподіляють згідно з базою розподілу за видами продукції та списують в кінці звітного періоду.

Прямі витрати поділяють на три групи: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці та інші прямі витрати. До складу прямих матеріальних витрат відносять сировину і матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, інші матеріальні витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкту витрат. До складу прямих витрат на оплату праці включають заробітну плату та інші виплати робітникам, зайнятим на виробництві продукції, виконанням робіт або наданням послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкту витрат. Витрати на оплату праці інших категорій виробничого персоналу (майстри, допоміжний персонал тощо) і на заробітну плату робітників, що не може бути прямо віднесена на продукцію (оплата часу простою, додаткові виплати тощо), включають до складу виробничих на-

кладних витрат. До складу інших прямих витрат включають усі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкту витрат, зокрема відрахування на соціальні заходи, плата за оренду земельних і майнових паїв, амортизація тощо.

Накладними витратами є витрати, не пов'язані безпосередньо з технологічним процесом виготовлення продукції, які утворюються під впливом певних умов роботи у процесі організації, управління та обслуговування виробництва. Накладні витрати не можна точно розподілити між конкретною продукцією, так як вони поширюються на всю виробничу продукцію. Тому їх пов'язують з конкретною продукцією наближено, розподіляючи всю суму накладних витрат за період між продукцією на основі прийнятної бази (пропорційно до заробітної плати основних робітників, суми прямих витрат, трудомісткості, завантаження обладнання тощо).

У зарубіжній практиці застосовують метод управління витратами стандарт–костінг, або як його ще називають, нормативний метод управління витратами. Даний метод допомагає в розробці нормативів (внутрішньо регламентованих коефіцієнтів), або так званих еталонів розміру витрат ресурсів підприємства, які допустимо нести під час виробничо-господарської діяльності підприємства. Ці нормативи розробляються з метою порівняння розміру фактичних витрат по кожному їх виду із наведеними нормативами. У процесі порівняння встановлюється розмір відхилень та аналізуються причини виникнення цих відхилень. За результатами порівняння накладні витрати списуються на собівартість продукції, а відхилення як по прямих, так і по накладних витратах відносяться на фінансовий результат діяльності підприємства в кінці звітного періоду.

Найбільш прогресивним на даний час є метод директ-костінг, який містить у своїй основі розрахунок точки беззбитковості, або операційного важеля. При цьому використовується поділ витрат на постійні і змінні. Основною особливістю цієї системи є еластичність, зокрема рівня витрат від обсягу реалізації, чи розміру прибутку.

Управління виробничими витратами на підприємстві має бети спрямоване на економію живої та уречевленої праці, зниження витрат на утримання та експлуатацію обладнання, його ремонт, економію матеріальних ресурсів, зниження відходів і транспортно-заготівельних витрат. Отже, без управлінського обліку важко уявити діяльність сучасного підприємства.

Результати використання методів управління витратами на підприємстві мають сприяти своєчасному виявленню фактів відхилень, встановленню їх причини та винних осіб, об'єктивній оцінці відхилень витрат.

Зацікавленість у зниженні витрат та зростанні доходів створює передумови впровадження управлінського обліку на тих підприємствах, які

тільки розмірковують про вдосконалення своєї системи управління витратами. Важливо вивчити накопичений практичний досвід підприємств, які вже використовують певний час управлінський облік із метою його впровадження та ефективного функціонування цієї управлінської технології на власному підприємстві.

Єдиний уніфікований підхід до визначення сутності цієї економічної категорії допомагає довести суперечки між теоретиками до логічного кінця і зосередити їх увагу на практичних розробках, які допоможуть вдосконалити проблемні елементи під час функціонування управлінського обліку для вітчизняних підприємств. Тому, на нашу думку, управлінський облік – це сукупність аналітичних даних, які збираються, обробляються та подаються для управлінців підприємства всіх рівнів у зручній регламентованій формі з метою ефективного управління витратами.

Проблеми підприємств не зникнуть в одну мить тільки тому, що впроваджено систему управлінського обліку і стало достеменно відомо перелік витрат і здійснено їх грошову оцінку. Необхідно ще докласти багато зусиль, щоб ця система почала безперебійно працювати і приносити все більше і більше плодів.

Список використаної літератури:

1. Воронова Е.Ю. Управленческий учет на предприятии: [учеб.пособие] / Е.Ю. Воронова, Г.В. Улина – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. – 248с.
2. Голов С. Ф. Управлінський облік: [підручник] / С. Ф. Голов. – К.: Лібра, 2003. – 704 с.
3. Карпенко О.В. Управлінський облік: організація, методологія, методика викладання: [монографія] / О. В. Карпенко. – Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2005. – 341 с.
4. Лебедев В.Г. Управление затратами на предприятии: [учеб. пособ.]/ В.Г. Лебедев, Т.Г. Дроздова, В.П. Кустарев и др. – СПб: Издательский дом “Бизнес-пресса”, 2003. – 256 с.
5. Нападовська Л. В. Управлінський облік: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / Л. В. Нападовська. – К.: Книга, 2004. – 544 с.
6. Хорнгрен Ч.Т. Бухгалтерский учет: управленческий аспект / Ч.Т. Хорнгрен, Дж. Фостер. – [пер. с англ.] / Под ред. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 416 с.